

Sınıf Yönetimi

Editörler: Zeki KAYA · Şaban ÇETİN

Güncellenmiş ve Geliştirilmiş

23. Baskı

Editörler: Prof. Dr. Zeki KAYA - Prof. Dr. Şaban ÇETİN

SINIF YÖNETİMİ

ISBN 978-605-241-886-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2024, PEGEM AKADEMI

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayinevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayinevi**dir. Yayımladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanınan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 2000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

I. Baskı: Şubat 2002, Ankara

Güncellenmiş ve Geliştirilmiş 23. Baskı: Ekim 2024, Ankara

Yayın-Proje: Selcan Durmuş

Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan

Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Ay-bay Kırtasiye İnşaat Gıda Pazarlama ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Bulvarı 1314. Cadde No: 37A-B Çankaya/ANKARA

Yayıncı Sertifika No: 51818

Matbaa Sertifika No: 46661

İletişim

Pegem Akademi: Shira Ticaret Merkezi
Macun Mahallesi 204 Cad. No: 141/33, Yenimahalle/Ankara

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

Değerlendirme Sorularına İlişkin Aktivasyon Kodunu Nasıl Aktif Edebilirim?

Bu kitap için yazarları tarafından hazırlanan bölüm sonu değerlendirme sorularını kitabın iç kapağında yer alan aktivasyon kodunu aktif ederek çözebilirsiniz. Aktivasyon kodunu aktif etmek için aşağıdaki aşamaları takip edebilirsiniz ya da sağ köşedeki karekodu okutarak ilgili videoyu izleyebilirsiniz.

Detaylı anlatım için QR kodu okutunuz.

arti.pegemkampus.com web sitesi üzerinden aktivasyon kodunuzu aktif edebilmek ve değerlendirme sorularına erişebilmek için aşağıdaki adımları takip ediniz:

- 1. Adım Üyelik**

Mevcut tarayıcınızın adres çubuğuna **arti.pegemkampus.com** yazarak web sitemiz üzerinden üyeliğinizi gerçekleştirebilirsiniz.
- 2. Adım Aktivasyon**

Üyelik bilgileriniz ile giriş yaptıktan sonra sol menüde yer alan "**Aktivasyonlarım**" sekmesine girerek kodunuzu aktif edebilirsiniz.
- 3. Adım Ürünlerim**

Aktivasyon işleminizi tamamladıktan sonra menüde aktif hâle gelen "**Hibrit Kitap**" sekmesine tıklayarak değerlendirme sorularını çözebilirsiniz.

Aktivasyon kodu kitabımızın iç kapağında yer almaktadır. Aktivasyon koduyla aktif ettiğiniz değerlendirme sorularına kodu aktif ettikten sonra 365 gün boyunca erişebilirsiniz.

Pegem Kampüs İletişim Hattı
0312 418 51 55

ÖN SÖZ

Hizmet öncesi öğretmen yetiştirme programlarında; alan bilgisi, meslek bilgisi ve genel kültür bilgisi kazandırmaya yönelik dersler vardır. Öğretmenlik meslek bilgisi kazandırmaya yönelik dersler arasında Sınıf Yönetimi de yer almaktadır. Bu ders; diğer derslerde kazanılan bilgilerin etkili bir biçimde sınıf ortamına nasıl aktarılacağını ve sınıfın nasıl yönetileceğini ortaya koymaktadır. Öğretmen adayının ve öğretmenin etkili bir öğretim lideri olabilmesi, sınıf yönetimi konusunda bilgilenmesine ve bildiklerini doğru biçimde uygulayabilmesine bağlıdır. Bu kitap, öğretmen adaylarının ve öğretmenlerin sınıf yönetimi konusunda bilgi edinmelerini ve edindikleri bilgileri etkili bir biçimde uygulamaya dönüştürebilmelerine yardımcı olmak üzere hazırlanmıştır.

Eğitim Fakültelerinin yeniden yapılandırılması sonucunda Yüksek Öğretim Kurulunca önerilen Sınıf Yönetimi Dersi Kur Tanımına bağlı kalınarak hazırlanan bu kitapta ekip yaklaşımı temel alınmıştır. Kitabın yayına hazırlanmasında ekip yaklaşımı anlayışının tüm kurallarına uyulmasına; kitabın biçim, içerik ve teknik özellikleri bakımından son yıllardaki yeni anlayışa ve gelişmelere uygun olarak hazırlanmasına özen gösterilmiştir. Bu bağlamda, Sınıf Yönetimi kitabı çok yararlı bir yapıt olarak hazırlanmıştır. Yazar kadro, uzmanlık alanlarına ve farklı üniversitelerden oluşlarına göre belirlenmiş ve bu yapıtın ortaya çıkması kısa bir sürede gerçekleşmiştir. Çoğu farklı üniversitelerde görevli yazarlar, Sınıf Yönetimi Dersinin Kur Tanımına uygun bir yapıtı ortaya koymak ve bu alanda iyi örnek vermek için gereken önem ve özeni göstermeye çalışmıştır. Bu çalışmanın öğretmen adaylarına ve şu anda öğretmen olarak çalışanlara az da olsa katkı getirmesi yazar kadrosunu mutlu kılacaktır.

Sınıf Yönetimi kitabı farklı söylem ve sunumla siz değerli okuyucuların yararına sunulmuştur. Çağdaş düşüncelerin yansımaları olarak sunulan bu yapıtın ülke genelinde yaygınlaşması ve kabul görmesi sizin ilginiz ve tercihinizle sağlanacaktır. Bugüne kadar verdiğiniz desteğe ve güvene teşekkür ediyor, çalışmalarımıza ivme katan görüş ve önerilerinizi sinifyonetimi@hotmail.com adresinden bizimle paylaşmayı sürdürmenizi diliyoruz.

Ankara, Mart 2016

Prof. Dr. Zeki KAYA

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

Editörler: Prof. Dr. Zeki KAYA - Prof. Dr. Şaban ÇETİN

1. Bölüm: Sınıf Yönetimi ile İlgili Genel Olgular

Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-5473-9554

2. Bölüm: Eğitim Mekanlarının Tasarımında Ergonomi

Prof. Dr. Filiz ÇETİN, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6806-0160

Prof. Dr. Şaban ÇETİN, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4319-5667

3. Bölüm: Öğrenci Davranışlarını Etkileyen Etmenler

Dr. Öğr. Üyesi Emre BAYSAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-3629-2880

4. Bölüm: Olumlu Öğrenme Ortamı Oluşturma

Prof. Dr. Zeki Kaya, Gazi Üniversitesi

5. Bölüm: Eğitim Ortamında İletişim

Doç. Dr. Nihan ARSLAN, Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-2451-0852

6. Bölüm: Öğrencilerin Motivasyonu (Güdülenmesi)

Prof. Dr. Serhat ARSLAN, Gazi Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4422-8421

7. Bölüm: Sınıfta Grup Etkileşimi

Prof. Dr. Bahadır ERİŞTİ, Anadolu Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-4092-3964

8. Bölüm: Sınıf Düzeni

Prof. Dr. Ömer Faruk TUTKUN, Sakarya Üniversitesi

ORCID No: 0000-0001-7973-0484

9. Bölüm: Derslerle İlgili Süre Kullanımı

Dr. Öğr. Üyesi Mine ÇELİKÖZ, Yıldız Teknik Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-1582-331X

10. Bölüm: İstenmeyen Davranışların Önlenmesi

Prof. Dr. İsa KORKMAZ, Necmettin Erbakan Üniversitesi

ORCID No: 0000-0002-6647-1812

11. Bölüm: Sınıf İçi Olası Sorunlara Karşı Alınabilecek Önlemler

Prof. Dr. Şükrü ADA, Bursa Uludağ Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-3329-9494

12. Bölüm: Öğretim Yılı Öncesi Hazırlıklar

Öğr. Gör. Dr. Engin BAYRA, Sinop Üniversitesi

ORCID No: 0000-0003-4437-1295

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	iv
Bölümler ve Yazarları.....	v

1. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİ İLE İLGİLİ GENEL OLGULAR

Giriş	2
Örgüt ve Yönetim	3
Klasik Yönetim Yaklaşımları ve Eğitim Yönetimi	4
Neoklasik Yönetim Yaklaşımları ve Eğitim Yönetimi.....	5
Modern Yönetim Yaklaşımlarının Eğitim Yönetimine Etkileri.....	5
Eğitim Yönetimi ve Okul Yönetimi	7
Sınıf Yönetimi	10
Sınıf Yönetimi ile İlgili Etkinlikler	11
Sınıf Yönetimi Yaklaşımları.....	16
Sınıf Yönetimini Etkileyen Yeni Gelişmeler.....	17
Sınıf Yönetimi ve Küreselleşme	18
Sınıf Yönetiminde Postmodernizm.....	19
Bilgi Toplumu ve Bilgi Teknolojisi	20
Sınıf Yönetimi ve Öğrenen Örgütler	24
Sınıf Yönetimi ve Çoklu Zeka Kuramı.....	27
Sınıf Yöneticisi Olarak Öğretmen	28
Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Biçimleri	29
Özet	31
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	33

2. BÖLÜM

EĞİTİM MEKANLARININ TASARIMINDA ERGONOMİ

Giriş	40
Ergonomiyle İlgili Temel Kavramlar.....	41
Ergonometrik Bakımdan İnsan ve Çevre İlişkisi	43
Atropometri ve Antropometrik Farklılıklar	43
Eğitim Mekanlarının Planlanması	44
Eğitim Yapılarında Yer Seçimi	46
Eğitim Mekanlarını Algılamada Etkili Olan Etmenler.....	47

Teknik Öğeler.....	48
Görsel Konfor (Işık).....	49
Isısal Konfor.....	50
İşitsel Konfor.....	50
Havalandırma.....	51
Mobilya Tasarım, Kullanım ve Boyutsal Özellikleri.....	52
Güvenlik.....	52
İşlevsel Öğeler.....	54
Etkinlik-Verimlilik.....	54
İş Akışı-Organizasyon.....	54
Davranışsal Öğeler.....	54
Mahremiyet.....	54
Alansallık ve Alansal Davranış.....	55
Kalabalıklık.....	55
İletişim.....	56
Ergonomik Bir Sınıf Perspektifi.....	56
Eğitim Araçlarının Ergonomik Kullanımındaki Önemli Noktalar.....	56
Özet.....	58
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	59

3. BÖLÜM

ÖĞRENCİ DAVRANIŞLARINI ETKİLEYEN ETMENLER

Giriş.....	65
Sınıf Dışı Etmenler.....	66
Aile.....	67
Sosyal Çevre.....	68
Okul.....	68
Alınabilecek Önlemler.....	70
Sınıf İçi Etmenler.....	71
Sınıfın Yapısı ve Ortamı.....	72
Eğitim Programı ve Öğretim Yöntemleri.....	73
Öğrenci Özellikleri.....	76
Öğretmen Davranışı ve Özellikleri.....	78
Alınabilecek Önlemler.....	79
Özet.....	80
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	82

4. BÖLÜM

OLUMLU ÖĞRENME ORTAMI OLUŞTURMA

Giriş.....	87
Öğrenme ile İlgili Genel Olgular.....	87
Öğrenme Ortamı Olarak Okul	92
Demokratik Öğrenme Ortamı Olarak Okul.....	94
Olumlu Öğrenme Ortamı Oluşturmada Öğretmen Davranışları	104
Özet	111
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	112

5. BÖLÜM

EĞİTİM ORTAMINDA İLETİŞİM

Öğretmen-Öğrenci İletişimi	116
Ebeveyn- Çocuk İletişimi.....	118
Okul Psikolojik Danışman- Öğrenci İletişimi.....	122
Öğretmen-Veli İletişimi.....	123
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	127

6. BÖLÜM

ÖĞRENCİLERİN MOTİVASYONU (GÜDÜLENMESİ)

İçsel ve Dışsal Motivasyon.....	138
Motivasyon ve Öğrenme	140
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	143

7. BÖLÜM

SINIFTA GRUP ETKİLEŞİMİ

Giriş.....	148
Sınıfın Temel Özellikleri.....	149
Sınıf Ortamında Öğrenci Grupları ve Öğrenme Takımlarının Oluşturulması.....	150
Takımla Öğrenmenin Öğrenmeye Katkıları.....	158
Takımla Öğrenmenin Planlanması	159
Öğrenme Takımlarının Yönetilmesi	162
Özet	164
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	166

8. BÖLÜM SINIF DÜZENİ

Giriş.....	170
Sınıf Yönetimi ve Sınıf Düzeni	172
Sınıf Ortamı	176
Sınıf Ortamı ve Kurallar	177
Sınıf Ortamlarını Planlama ve Materyallerin Düzenlenmesi.....	178
Sınıf Düzeni	179
Sınıf İçi Fiziksel Düzen	181
Sınıf Fiziksel Düzeninin Değişkenleri	182
Sınıf Yerleşim Düzeni Örnekleri	189
Özet	198
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	199

9. BÖLÜM DERSLERLE İLGİLİ SÜRE KULLANIMI

Giriş	206
Bir Kavram Olarak Süre, Zaman ve Önemi	207
Zihinsel Açıdan Öğrenme Süreci ve Süre Kullanımı	208
Dersle İlgili Süre Kullanımını Etkileyen Faktörler	213
Öğretim Yaklaşımlarında Süre Kullanımı	217
Ders Süresinin Sınıflandırılması	218
Uygulamada Ders Süresi	220
Ders Süresini Etkin Kılan Ön Hazırlıklar	223
Ders Esnasında Süre Kullanımı	225
Öğrencilerin Derslerle İlgili Süre Kullanımı	230
Özet	236
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	239

10. BÖLÜM İSTENMEYEN DAVRANIŞLARIN ÖNLENMESİ

Giriş.....	245
İstenmeyen Davranış	245
İstenmeyen Davranışların Önlenmesine Yönelik Yaklaşımlar	249
İstenmeyen Davranışlara Karşı Önlemler.....	253

Ceza.....	259
Özet	263
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	264

11. BÖLÜM

SINIF İÇİ OLASI SORUNLARA KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLER

Giriş.....	266
Öğrencilerde Uyum ve Davranış Bozuklukları	267
Öğrencilerin Sorun Davranış Sergilemesinin Kaynakları	271
Sınıf İçi Olası Sorunları Önlemede Öğretmen Davranışları	276
Okulun Öğrenci Davranışları Üzerindeki Etkisi.....	284
Çocuklarda Sorun Davranışların Olası Nedenleri Nelerdir?	285
Sınıftaki Sorun Davranışlarla Başa Çıkmak için Stratejiler.....	286
Özet	289
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar	290

12. BÖLÜM

ÖĞRETİM YILI ÖNCESİ HAZIRLIKLAR

Giriş.....	294
Eğitim-Öğretim Yılına Hazırlığa Genel Bakış	295
Öğretim Programı Bilgisi	298
Öğrenciler Hakkında Edinilen Bilgiler ve Önceki Tecrübeler	305
Pedagoji Bilgisi.....	307
Öğrenme Ortamı ve Kültürü	307
Kapsayıcı Hazırlık.....	309
Özet	310
Kontrol Listesi.....	311
Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar.....	312

Yazarlar Hakkında.....	315
-------------------------------	------------

1. BÖLÜM

SINIF YÖNETİMİ İLE İLGİLİ GENEL OLGULAR

Prof. Dr. Esmahan AĞAOĞLU, Anadolu Üniversitesi
ORCID No: 0000-0001-5473-9554

Öğrenme Hedefleri

Bu bölümü çalıştıktan sonra;

- sınıf yönetimi ile ilgili temel kavramları tanımlayabilecek,
- sınıf yönetiminin eğitim yönetimi ve okul yönetimi ile ilişkilerini açıklayabilecek,
- sınıf yönetimini etkileyen etmenleri ayırt edebilecek,
- sınıf yönetiminde öğretmenin rol ve görevlerinin farkında olabilecek,
- sınıf yönetiminin boyutlarını açıklayabilecek,
- sınıf yönetimi yaklaşımlarını sınıf içinde uygulayabilecek,
- sınıf yönetimini etkileyen yeni gelişmeleri açıklayabilecek,
- farklı sınıf yönetimi tarzlarını sınıf içinde uygulayabileceksiniz.

İçindekiler

- Örgüt ve Yönetim
- Eğitim Yönetimi ve Okul Yönetimi
- Sınıf Yönetimi
- Sınıf Yönetimi ile ilgili Etkinlikler
- Sınıf Yönetimi Yaklaşımları
- Sınıf Yönetimini Etkileyen Yeni Gelişmeler
- Sınıf Yöneticisi Olarak Öğretmen
- Öğretmenlerin Sınıf Yönetimi Biçimleri
- Özet
- Yararlanılan ve Başvurulabilecek Kaynaklar

SINIFI İYİ YÖNETEREK İZ BIRAKMAK

Arkadaşlarım ve ben geçen yılki öğretmenimizi çok özleyyoruz. O çok farklıydı, bunu daha ilk günlerde anlamıştık. Sınıfımızın bütünlük içinde olması için çok uğraştı ve bunu sağladı. Derslere ilgiyle sarılmamıza, neyi nasıl öğrenmemiz gerekir bilmemize neden oldu. Dersi hep değişik yöntemlerle işlerdi. “Size anlatıklarımı sorgulayın, bilgileri ezberlemeyin, araştırın, sorunların üstesinden gelen, yeni bilgiler üreten insanlar olmaya çalışın.” derdi. “Okulun başarısı sizin davranışlarınızdır, okulu siz tanıtacaksınız.” demişti. Onu şimdi çok iyi anlıyoruz.

Birbirimize hep yardım etmemiz, sevgi ve saygı içinde olmamız için çabalar-
dı. Gösterimiz için sahnenin hazırlanması sırasında ona yardım etmiştik, hepimize yapabileceğimiz görevler vermişti. Şimdi o yokken de kendi sahnemizi hazırlayabiliyoruz. Çünkü o bize hep güvendi.

Ona her türlü sorunumuzu anlatırdık, birbirimize karşı hep açtık, bize anlayışlı, sevgi dolu yaklaşırdı. İlk geldiğinde hep birlikte hazırladığımız sınıf kurallarına yıl boyunca uyduk. Öğretmenimiz yokken bile o beş kuralı uygulayarak sorunlarımızı çözüyoruz.

Zamanı çok iyi kullanan bir öğretmendi. Diğer derslerde konunun yetişemediği çok olmuştu, ama bu onun başına hiç gelmedi. Derse hep hazırlıklı gelirdi. Sınıfa her gelişinde “Bugün sürpriz ne acaba, nasıl bir araç-gereç kullanacağız?” diye düşünürdük.

Bizim derse katılmamızı, yanlış bile yapsak parmak kaldırmamızı isterdi. Sınıfın yerleşim düzenini değiştirip yeni bir oturma düzeni kurmuştu. Çok hoşumuza gitmişti. Bir hata yaptığımızda asla gururumuzu kırmaz, tek kişiye yüklenmezdi.

Tüm bunları nasıl başarırdı bilemiyorum. Bizde çok olumlu izler bıraktı. Keşke bütün öğretmenlerim onun gibi olsaydı.

Giriş

Toplumsal bir varlık olarak tanımlanan insanın ilk çağlardan itibaren dikkat çeken en belirgin özelliği sahip oldukları ile yetinmeyip daha fazlasını, daha iyisini, daha güzelini arama çabasıdır. Bu çaba, insanların ilk çağlardan bugünkü uygarlık düzeyine ulaşabilmesinde en temel etken olarak kabul edilebilir. Daha iyiyi, daha güzeli arama çabasında yeterliklerinin sınırlılığının farkına vararak diğer insanlarla işbirliği yapma gereksinimi ise, insanların örgütler oluşturmalarına yol açmıştır.